

Hejzlar, Gabriel

[Santangelo, Maria. Musei e monumenti etruschi]

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. E, Řada archeologicko-klasická. 1963, vol. 12, iss. E8, pp. 169-170

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/117321>

Access Date: 19. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

ZPRÁVY

T. Lucretius Carus, De rerum natura libri sex. Tertium recensuit *Joseph Martin*, Lipsiae, Teubner 1957. Str. XXIV, 285. — Quartum recensuit *Joseph Martin*, Lipsiae, Teubner 1959. Str. XXVI, 285.

Srovnáme-li třetí Martinovo vydání *Lucretia* s vydáním druhým (1953), shledáme mezi texty pouze nepatrné rozdíly. Do komentáře vydavatel zařadil návrhy konjektur, jež mu byly předloženy, a některé z nich po zevrubném prozkoumání realizoval přímo v textu. Čtvrté vydání se zněním textu od předchozího neliší, pouze do kritického aparátu bylo vázáno několik dalších návrhů čtení.

Předmluva, antická svědectví o *Lucretiově* životě a seznamy literatury, zkratk a použitých rukopisů v obou posledních vydáních navzájem souhlasí. Od edice z roku 1953 se liší jen „*Testimonia vitae*“ tím, že je vydavatel rozmnožil o svědectví z *Velleia* a na konec zařadil stručný výklad o jejich věrohodnosti.

Jana Nechtová

Apuleius II 2: Florida. Edidit *R. Helm*. Lipsiae in aedibus B. G. Teubneri 1959, str. 51. Redactor: *Johannes Irmscher*, hoc volumen imprimendum curavit *Bruno Doer*.

Jak již zvykem, vyšla i tato část *Apuleiova* odkazu jako stereotypní vydání prvního kritického vydání *Helmova* (z roku 1910) s dodatky. V nich jsou odkazy na nejnovější literaturu, na nová čtení a opravy většiny tiskových chyb. Corrigendum: p. III: *Loefstedt. Stockholm 1807 recte 1907*, cf. p. XXV; p. XVIII 30 *gantia. quam recte gantia, quam* (cf. editionem primam.).

Z poznámek Ferdinanda Stiebitze sestavil Radislav Hošek

Jako pátý svazek sériové řady *Die Schatzkammer* v nakladatelství *Prisma* v Lipsku vydal r. 1961 *Franz Schmidt* *Griechische Vasen* z *Lindenau-Museum* v *Altenburgu*. Je to pěkný výběr charakteristických ukázek vázové keramiky řecké z bohatého repertoáru tohoto musea, pojmenovaného podle sběratele první polovice 19. stol. a dárcce celé sbírky *B. Lindenaua*. Na 32 tabulkách je zachycen stručný přehled vývoje řecké keramiky od 7. stol. do polovice 5. stol.: jsou to z největší části nádoby attické, jež podávají zajímavé výseky ze života řecké společnosti. V stručném úvodě je načrtnut význam tohoto druhu památek, vysvětleno jejich technické provedení a uvedeny typické jejich formy a připomenuta významná jména kerameutů. Nevelká knížka s tabulkami bezvadné reprodukce poskytuje v záběrech detailů a celých nádob poučný pohled do tohoto nepřehledného zdroje obrazů z antického života. Jejich srozumitelnost usnadňují vysvětlivky k ilustracím (str. 143—149).

Gabriel Hejzlar

Ve sbírce *Musei e monumenti*, kterou vydává *Istituto geografico de Agostini* v *Novare*, vyšla už řada 16 svazků, v nichž jsou publikovány vybrané významné památky umělecké z předních galerií a museí a architektury z několika italských měst. R. 1960 vydala *Maria Santangelo* svazek *Musei e monumenti etruschi* (169 str. textu a ilustrací; cena 6000 lir). V něm je slovem i obrazem podán zdařilý výběr zvláště charakteristických děl plastických a ukázek malířských a výtvorů drobného umění, které poskytují pohled do uměleckého vývoje v *Etrurii*. Autorce jde o názorný nárys vývoje etruské vzdělanosti a o poukaz na složky, z nichž se během staletí vyvinula. V hutném úvodě se dotýká otázky původu *Etrusků*, jejich jazyka, abecedy, rozsahu jejich území, pohnutých historických změn a poukazuje na etruský vliv na *Rím*. Následuje přehled vývoje vzdělanosti a umění v chronologickém sledu od 2. polovice 8. stol. do 1. stol. př. n. l. Čtenář se dozví o budování měst, o domovní architektuře, o chrámech s jejich plastickou výzdobou, která je sledovatelná ve vývojových stupních od 6. stol. až do doby římské nadvlády v *Etrurii*. Povšechnými rysy charakterisuje architekturu hrobek v jejich odlišných typech podle krajů a věnuje pozornost zvláště hrobkám s malbami v řadě několika měst. Nedostatkem je, že obrazově není podána žádná hrobka skalní. Také dům není zobrazen aspoň v schématu, ani žádný chrám mimo t. ř. *Ara* v *Tarquiniu*. Následuje několik ukázek velké plastiky z kamene, bronzu a terakoty v časové řadě a podána je charakteristika tvarového výrazu. Jsou tu ukázky stél, je poukázáno

na portréty na víku sarkofágů, předvedeno několik uren a vybrané terakoty zdobící architekturu chrámů. Poměrně dosti místa je věnováno nástěnným malbám. Detailněji analyzuje několik maleb, aby poukázala na jejich tematickou závislost na řecké keramice. Jejich datování je celkem ve shodě s běžně uznávanou chronologií. Z jejich bohatého materiálu je reprodukován dobrý výtah.

Zcela povšechné je zhodnocení Tomba del Triclinio a není tu žádná ilustrace z ní, ač jde o malby zvláště dobré. Je zmínka o plastice obesus Etruscus, ale obraz tu není. Z menších nesrovnalostí upozorňují na tyto: při stélách ve Felsině (str. 13) se udává vývoj od stol. 6. do konce stol. 4., na str. 126 se však uvádí konečné datum polovicí 4. stol. Marta z Todí, Oráže z Arezza a Chimairu řadí do 4. stol. (str. 13), ale v legendě při ilustracích jsou uvedena jiná možná datování. Poněkud nepřehledné jsou sestaveny ukázky plastiky reliéfní (str. 12 n.). Postrádáme tu doklady plastiky ze slonoviny, není tu žádný význačný cippus, je tu jen jediná cista a jen dvě zrcadla a zcela povšechné poučení o nich, ač jde o památku zvláště početnou. Obrazové reprodukcce jsou bezvadné a je jich na str. 21—167 dostatečný počet; z nich mnohé jsou v záběrech částečných, většinou v podání celkovém a značný počet z nich (26) v reprodukci barevné. Jsou to nejen malby, ale i plastiky, urny a sarkofágy s dochovanou polychromií nebo bronzы s různým tónováním patiny. Vybraný repertoár památek podává celkem charakteristické složky, které tvoří povšechný obraz toho, co dnes víme o umění a vzdělanosti etruské.

Gabriel Hejzlar

Fondazione Lerici del Politecnico di Milano začala r. 1955 za vedení prof. *C. M. Lerici* používat geofyzické metody, aplikované při výzkumných pracích v geologii a v hornictví, též na výzkum archeologický na několika místech v Etrurii (Cerveteri, Vulci, Tarquinia, Fabiano). Úspěšné jeho výsledky shrnul Lerici v publikaci *Nuove testimonianze dell' arte e della civiltà* (Milano, 1960, str. 151, cena 1500 lir). Fotografickou sondou získal ze zjištěných podzemních hrobních komor vzhled interierů a stav památek v nich, čímž byla určena a usnadněna další průzkumná práce. Svůj zájem zaměřil L. především na hrobky s nástěnnými malbami, které bylo tak možno fotografickou cestou reprodukovat již před otevřením hrobky vlastním výkopem. Tyto záběry, zachycující přesně stav památky v zemi a po případě i původní rozmístění předmětů, jsou zvláště cenné, protože některé se po odkrytí rozpadají. Podán je přehledně výsledek tohoto výzkumu s popisem a obrazovým doprovodem z řady 17 nových hrobníků z doby od 6. stol. do 1. stol. př. n. l., které jsou fotograficky zachyceny před odkrytím, po odkrytí, po případě po provedení restaurací. Z nich zvláště pozoruhodná je Tomba delle Olimpiadi v Tarquinii z konce 6. stol. př. n. l.

Této hrobce je věnována monografická studie od *R. Bartoccini—C. M. Lerici—M. Moretti, Tarquinia. La Tomba delle Olimpiadi*. Milano 1959, (97 stran, 20 obr., cena 5000 lir). Bartoccini pojednal v předmluvě, jak byla hrobka objevena, otevřena a hned předána péči Istituto del Restauro. Lerici podal výklad o způsobu a možnostech této nové výzkumné metody, popisuje použité aparatury, zvláště fotografický periskop pro mikrofilmový záběr barevný; celý postup sondážní práce je popsán, doprovázen ilustracemi černobílými i barevnými a záběry z činnosti výzkumné čety. Tak bylo možno před odkrytím zjistiti polohu hlavní komory, vstup do ní a stav dochování nástěnných maleb. L. vyvrací námitky, že je možno vrtem poškodit zkoumaný archeologický objekt, a zdůrazňuje naopak výhodu možnosti zachytiti stav podzemní památky bez škodlivého proniknutí pozemské atmosféry. Moretti a Bartoccini popsali nástěnné vyobrazení výjevu podávajícího živé scény ze sportovních závodů (závod čtyř dvojspreží, vrh diskem, box, běh a skupiny tanečniců a tanečnic). Malbě vyznačuje kompoziční obratnost v podání dramatické soutěže dvojspreží, jistota kresby a barevná živost. Název byl dán hrobce podle námětu a pro připomínku olympiády v Římě r. 1960.

Tato nová metoda zaváděná do archeologické práce sleduje jako cíl co nejuplněnší záchranu památkových dokumentů. Tento rychlejší průzkum si vynucuje provádění agrární reforma a meliorační práce v některých krajích Itálie. Je to nová kapitola v dějinách archeologického bádání. Podrobné poučení o tom podal *C. M. Lerici* v knize *Alla scoperta delle civiltà sepolte. I nuovi metodi di prospezione archeologica*. Milano, 1961 (str. 418).

Gabriel Hejzlar

Josephus Kuranc, De Prisco Panita rerum scriptore quaestiones selectae, Lublin 1958, Towarzystwo naukowe katolickiego uniwersytetu lubelskiego, stran 86.

Až doposud jsme postrádali monografii, která by nás souhrnně seznámila s životem a dílem méně známého historika V. stol. Priska, autora děl *Historiae Byzantinae* a *Quae Attali temporibus gesta sunt*, i nedochovaných *Declamationes* a *Epistulae*. Tím více jsme tedy uvítali novou práci Kurancovu, jejíž malý rozsah (86 stran) ovšem souvisí s pouze fragmentárním dochováním